

ПЕРТИН ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ ЧЕРЕЗ КОНТРОЛЬНІ ПУНКТИ В'ЇЗДУ-ВИЇЗДУ

МОНІТОРИНГОВИЙ ЗВІТ

Липень 2018

ЗМІСТ

	ВСТУП	3
	КОРОТКИЙ ОГЛЯД	3
1	ДЕМОГРАФІЯ РЕСПОНДЕНТІВ	4
2	МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ, ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ПОВЕРНЕННЯ	5
3	ПРИЧИНИ, ЧАСТОТА ТА ТРИВАЛІСТЬ ПЕРЕТИНУ	6
4	ЧИННИКИ, ЩО ВИКЛИКАЮТЬ ЗАНЕПОКОЄННЯ ПІД ЧАС ПЕРЕТИНУ ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ	9
5	НЕМОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕТИНУ	11

ВСТУП

Цей звіт містить інформацію, зібрану протягом липня Благодійним Фондом «Право на захист» у рамках опитування на п'яти контрольних пунктах в'їзду-виїзду (КПВВ) на неконтрольовані Урядом України території (НКУУТ), що регулярно проводиться з червня 2017 року. КПВВ розташовані в Донецькій («Майорське», «Мар'їнка», «Гнутове» та «Новотроїцьке») та Луганській («Станиця Луганська») областях. Опитування є частиною моніторингу порушення прав населення, що постраждало від конфлікту, та проводиться в рамках проекту «Адвокація, захист та правова допомога

внутрішньо переміщеним особам України», що реалізується БФ «Право на захист» за підтримки Агентства ООН у справах біженців (UNHCR). Мета опитування – вивчити причини та проблеми осіб, які подорожують між НКУУТ і територіями, контрольованими Урядом України (КУУТ), а також умови та ризики, пов'язані з перетином лінії зіткнення через КПВВ. Важливо зазначити, що результати опитування не можуть бути екстрапольовані на всіх, хто перетинає лінію зіткнення, але допомагають виявляти потреби, і тенденції, а також забезпечувати доказову базу для адвокаційної

діяльності. Методологія збору даних була однаковою на всіх КПВВ. Представники БФ «Право на захист» опитували цивільних осіб на КПВВ у пішохідній та автомобільній чергах до або з КУУТ. Опитування проводилось анонімно та на добровільних засадах. Усі опитані були проінформовані щодо мети опитування. В основу звіту покладено дані, зібрані з 2 по 30 липня 2018 року протягом 39 візитів на п'ять КПВВ. Цей звітний період відзначився сезоном відпусток та проведенням ремонтних робіт на КПВВ «Мар'їнка» та «Станиця Луганська».

КОРОТКИЙ ОГЛЯД

- Загальне демографічне співвідношення залишається доволі стабільним протягом усіх етапів опитування. Жінки, старші за 60 років, становлять переважну більшість респондентів.
- Мешканці КУУТ мають значно менше причин подорожувати через лінію зіткнення, ніж мешканці НКУУТ, що залишається сталим трендом. Незначні зміни у співвідношенні за причинами перетину мали сезонний характер: зросла кількість осіб, які перетинали лінію зіткнення задля відпочинку у відпустці.
- В середньому респонденти витрачали 2-3 години на проходження всіх блокпостів. Найбільше часу займав перетин лінії зіткнення через КПВВ «Майорське», в той час як найшвидшим був

перетин через КПВВ «Станиця Луганська». Процес перетину був більш тривалим на блокпостах НКУУТ на всіх КПВВ, крім «Станиця Луганська».

- Всіх фельдшерів ДСНС, які надавали медичну допомогу на КПВВ Донецької області, було відізвано згідно з внутрішніми інструкціями.
- Серед позитивних змін важливо зазначити проведення ремонтних робіт на КПВВ «Мар'їнка» та «Станиця Луганська».

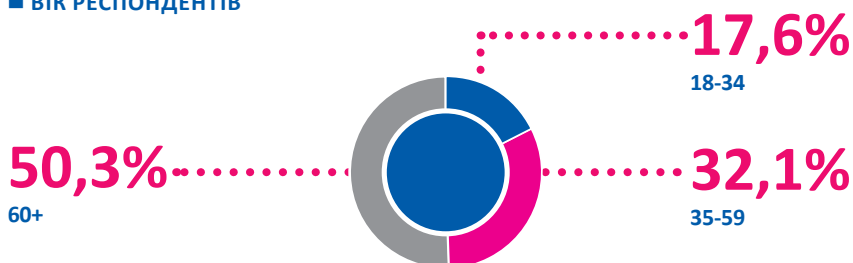
КПВВ «Новотроїцьке»

1 ДЕМОГРАФІЯ РЕСПОНДЕНТІВ

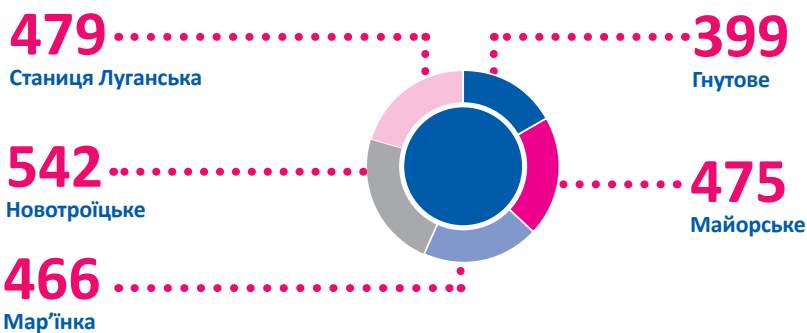
Протягом звітного періоду співробітники БФ «Право на захист» опитали 2,361 особу, які перетинали лінію зіткнення. 50.6% з них подорожували на КУУТ, 49.4% на НКУУТ.

Більшість опитаних були жіночої статі (66.8%), 33.2% становили особи чоловічої статі. 11.1% від усіх респондентів подорожували з дітьми. Кількість таких респондентів продовжує поступово зростати з травня через періоди літніх відпусток, канікул та екзаменаційних сесій. Особи похилого віку залишаються найбільшою віковою групою (50.3% від усіх респондентів), що найімовірніше пов'язано з адміністративними процедурами, які особи з реєстрацією на НКУУТ мусять проходити для отримання пенсій та соціальних виплат. Демографічне співвідношення респондентів залишається доволі схожим протягом усього часу проведення опитування.

■ ВІК РЕСПОНДЕНТІВ

■ КІЛЬКІСТЬ РЕСПОНДЕНТІВ

КПВВ «Майорське»

2 МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ, ПЕРЕМІЩЕННЯ ТА ПОВЕРНЕННЯ

94.4% респондентів зазначили, що проживали на НКУУТ до початку конфлікту. На момент проведення опитування 88.2% усіх респондентів постійно проживали на НКУУТ. Згідно з цими показниками, мешканці КУУТ мають набагато менше причин перетинати лінію зіткнення у порівнянні з мешканцями НКУУТ. Порівняння з минулими місяцями демонструє сталість цього тренду. 71.4% від усіх респондентів зазначили, що не змінювали місце свого проживання через конфлікт на Сході України. Більшість респондентів, які змінювали місце свого проживання принаймні один раз, більше половини (21.7% від усіх респондентів) повернулися до свого постійного місця проживання¹.

Найбільш поширеними причинами для повернення особи, які повернулися до постійного місця проживання, назвали високу вартість оренди (61.1%) та стабілізацію ситуації (48.8%). Бажання проживати вдома (48%) та неможливість залишити житло без нагляду (40.2%) також були поширеними причинами повернення. Не зважаючи на значну різницю в співвідношенні причин повернення у порівнянні з попереднім періодом (наприклад, 51.5% осіб, опитаних у червні пояснили своє рішення недоступно високою вартістю оренди житла на КУУТ, тоді як у липні таку відповідь зазначило на 9.6% респондентів більше), порівняння даних опитування з різних етапів є неприпустимим, оскільки опитуванням не передбачено збір інформації про те, коли саме особа змінила місце проживання.

■ ПЕРЕМІЩЕННЯ

Не переміщувались

71,4%

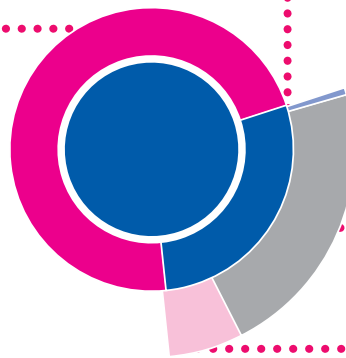
Переміщувались

28,6%

0,8% Переїжджали декілька разів, але не повернулися

21,7% Переїжджали, але повернулися

6,1% Переїхали один раз і досі там проживають

■ ПРИЧИНИ ПОВЕРНЕННЯ²

61,1%

48,8%

48,0%

40,2%

3,7%

2,7%

0,4%

0,2%

Висока вартість оренди

Стабілізація ситуації

Бажання жити вдома

Неможливість залишити житло без нагляду

Невдача у пошуку роботи на новому місці

Догляд за родичем

Погане ставлення з боку приймаючої громади

Інше

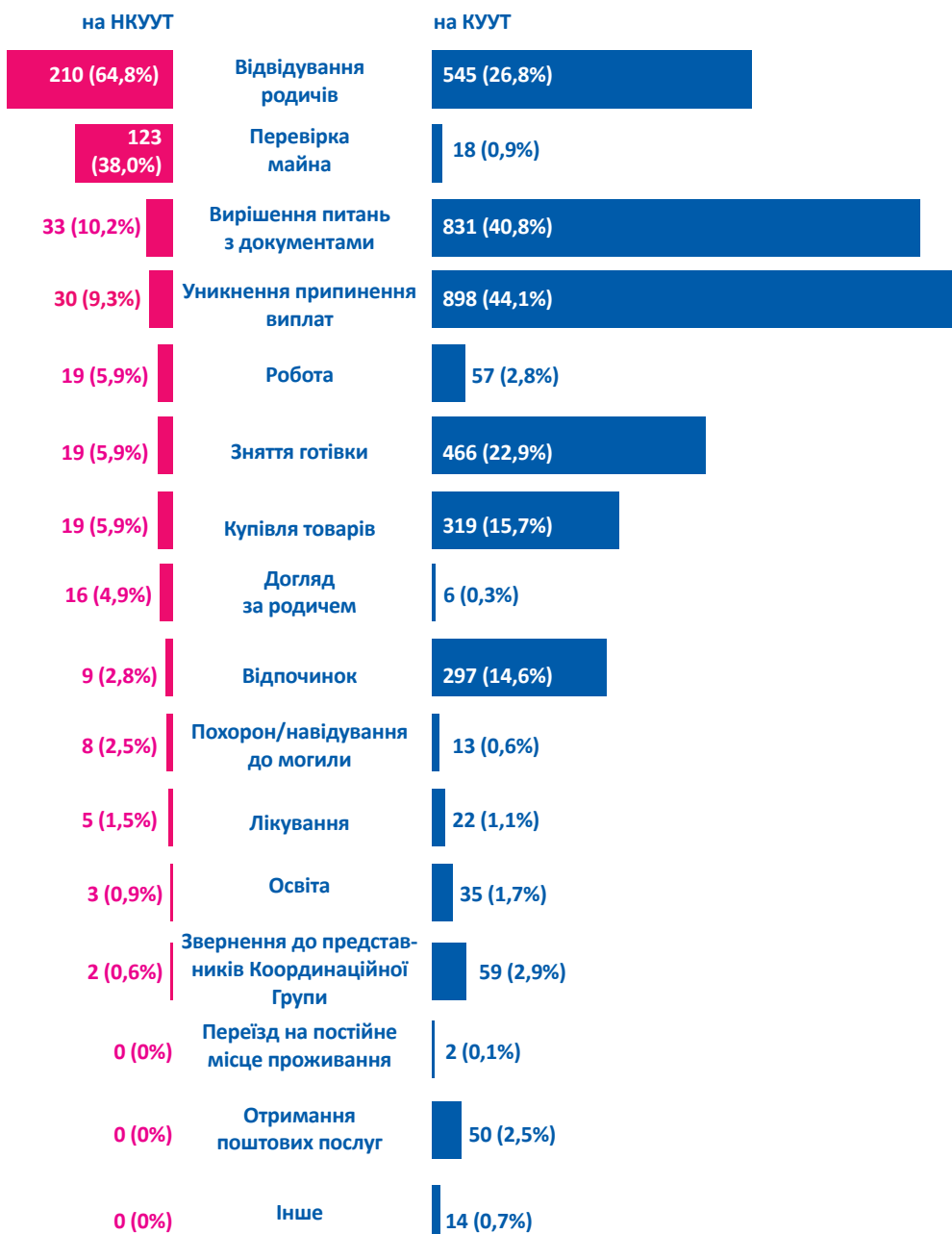
¹ Важливо зазначити, що результати опитування не охоплюють внутрішньо переміщених осіб та мешканців НКУУТ, які не подорожують через лінію зіткнення.

² Респонденти могли обрати декілька причин.

3 ПРИЧИНИ, ЧАСТОТА ТА ТРИВАЛІСТЬ ПЕРЕТИНУ

Лише 13.7% від усіх респондентів зазначили НКУУТ пунктом призначення своєї подорожі. Причини перетину суттєво відрізняються залежно від напрямку здійснення подорожі. Найбільш поширеними причинами для відвідування КУУТ були уникнення припинення виплат унаслідок перевищення 60-денного терміну відсутності на КУУТ, вирішення питань із документами, навідування родичів, зняття готівки, покупки та відпочинок у відпустці, у той час як на НКУУТ найчастіше подорожували аби відвідати родичів та перевірити майно. Кількість респондентів, які їхали на відпочинок до КУУТ зросла на 8.4%, що пов'язано з літнім сезоном³. Найвища кількість респондентів, які їздили на відпочинок, спостерігалася на КПВВ «Гнучове» (30.6% від усіх респондентів на цьому КПВВ) через його наближеність до морського узбережжя.

■ ПРИЧИНИ ПЕРЕТИНУ

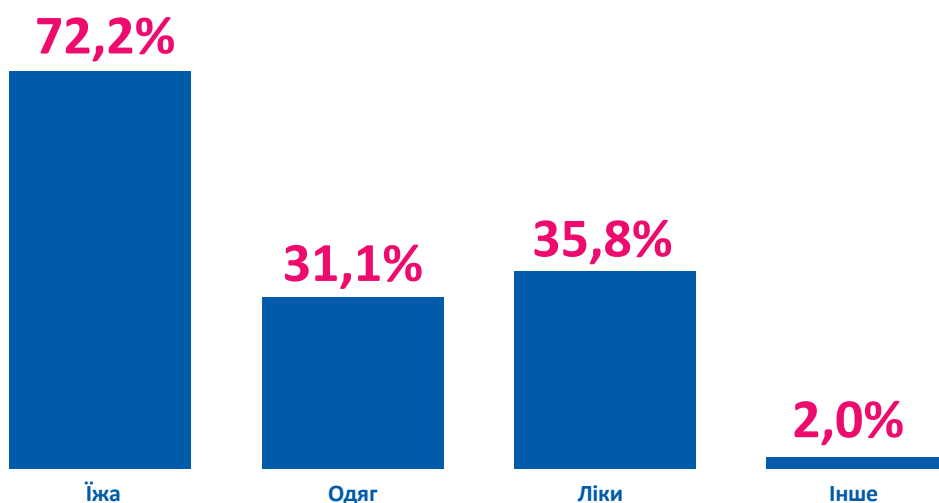
³ Відсоток розраховувався відповідно до кількості осіб, які зазначили КУУТ або НКУУТ пунктом призначення їхньої подорожі.

14.3% від усіх респондентів зазначили, що перетинали лінію зіткнення для того, щоби здійснити купівлю товарів. 94.4% з цих респондентів подорожували на КУУТ. Кількість респондентів, які подорожували з метою придбання їжі, знизилася на 9.4%; втім, загальне співвідношення товарів, які купували респонденти, залишається доволі стабільним. Продукти харчування залишаються найбільш затребуваним товаром. Серед інших товарів респонденти переважно зазначали побутові прилади, предмети гігієни та іграшки.

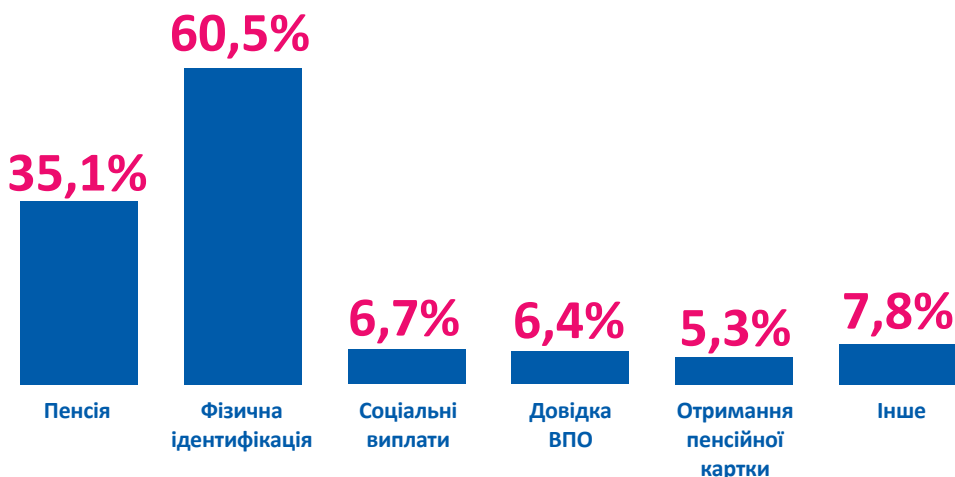
Потреба пройти фізичну ідентифікацію (60.5% від усіх респондентів, що перетинають лінію зіткнення для розв'язання проблем з документами) та питання щодо пенсії (35.1%) залишаються найбільш поширеними проблемами із документами. Серед інших причин респонденти переважно називали подачу документів для отримання внутрішнього або закордонного паспорту, отримання довідок про народження або смерть та питання, пов'язані зі спадщиною.

Певне зростання частоти перетинів спостерігалось в порівнянні з даними, зібраними в червні: кількість респондентів, які перетинають лінію зіткнення щомісяця, зросло в кожній віковій групі (на 8.7% серед респондентів у віці 18-34 років, на 6.1% серед респондентів старше 60, на 1.7% серед осіб у віці 35-59). Більшість респондентів (57.9%) стверджували, що вони перетинають лінію зіткнення раз на квартал. Зважаючи на розподіл за віком, таке співвідношення швидше за все пов'язане з вимогами українського законодавства щодо отримання пенсій та соціальних пільг особами, які зареєстровані на НКУУТ, такими, як перевірка фактичного місця проживання та фізична ідентифікація в «Ощадбанку». Коливання у частоті перетинів також можуть бути пов'язані з активним сезоном відпусток.

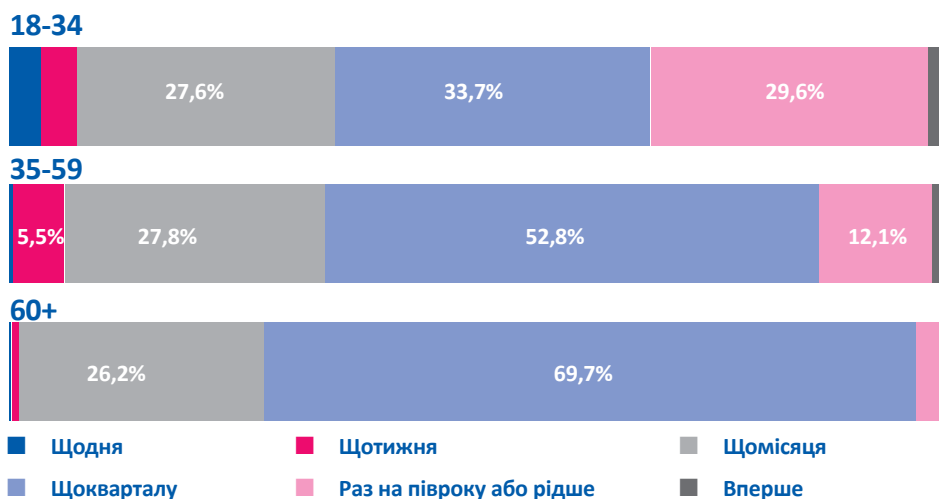
■ ТОВАРИ, ЯКІ КУПУЮТЬ

■ ТИПИ ПИТАНЬ СТОСОВНО ДОКУМЕНТІВ

■ ЧАСТОТА ПЕРЕТИНУ ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ

16.6% від усіх опитаних осіб зазначили, що вже перетинали лінію зіткнення раніше протягом цього звітного періоду. Подальші графіки в даному розділі містять інформацію щодо тривалості перетину лінії зіткнення у липні. Більшість (65.5%) з цих респондентів витратили від 2 до 3 годин на проходження КПВВ з обох сторін лінії зіткнення (КУУТ та НКУУТ). Процес перетину лінії зіткнення прискорився в порівнянні з червнем: кількість респондентів, які витратили 2-3 години зросла на 8.9%, тоді як кількість тих, хто витратив більше часу, зменшилась.

Найбільше часу перетин займає на КПВВ «Майорське». Майже 40% респондентів, які перетинали лінію зіткнення через «Майорське» у травні, вказали, що їм доводилося витрачати 4 години і більше. Втім, важливо зазначити, що кількість таких респондентів знизилася на 10.9%. Найбільшою частка респондентів, які витратили на перетин менше двох годин, була на КПВВ «Станиця Луганська». Важливо зазначити, що міст через річку пошкоджений

■ ТРИВАЛІСТЬ ПОПЕРЕДЬОГО ПЕРЕТИНУ ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ

Липень

Червень

- Менше 1 години
- 1-2 години
- 2-3 години
- 4-5 годин
- 5+ годин
- Немає відповіді

й дороги для транспорту немає, тому піший перехід між КПВВ КУУТ та НКУУТ займає близько години. Ремонтні роботи, які розпочалися на КПВВ все ще не передбачають реконструкції самого моста. Так само, як і в червні, більшість респондентів зазначили, що витратили більше часу на проходження контрольних пунктів на НКУУТ. Така тенденція збігається з інформацією, отриманою під час моніторингових візитів: подорожуючі часто скаржилися на повільну роботу

блокування на НКУУТ. «Станиця Луганська» залишається єдиним КПВВ, де більшість респондентів (73.5%) вказали, що витратили більше часу на проходження контрольних пунктів на КУУТ. Згідно з моніторинговою інформацією, процедури контролю на цьому КПВВ більш ретельні з боку КУУТ, ніж на НКУУТ. Водночас спостерігається нестача персоналу та обладнання для обробки інформації, зважаючи на велике навантаження на КПВВ.

■ ТРИВАЛІСТЬ ОЧІКУВАННЯ НА РІЗНИХ КПВВ

Липень

Червень

- Довше на НКУУТ
- Довше на КУУТ
- Приблизно однаково
- Не відповіді

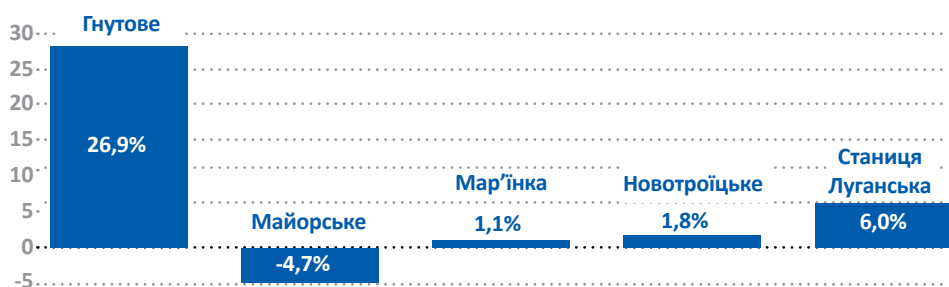
4 ЧИННИКИ, ЩО ВИКЛИКАЮТЬ ЗАНЕПОКОЄННЯ ПІД ЧАС ПЕРЕТИНУ ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ

Зафіксовані суттєві зміни на КПВВ «Гнучове» в порівнянні з попереднім звітним періодом: кількість респондентів, які не відчували занепокоєння під час перетину, різко знизилася. Таке зниження пов'язане із сезоном відпусток та змінах у розкладі автобусів, що спричинило посилення потоку людей через КПВВ. Проте, за даними, отриманими під час моніторингових візитів, процедура проходження контролю залишається доволі швидкою.

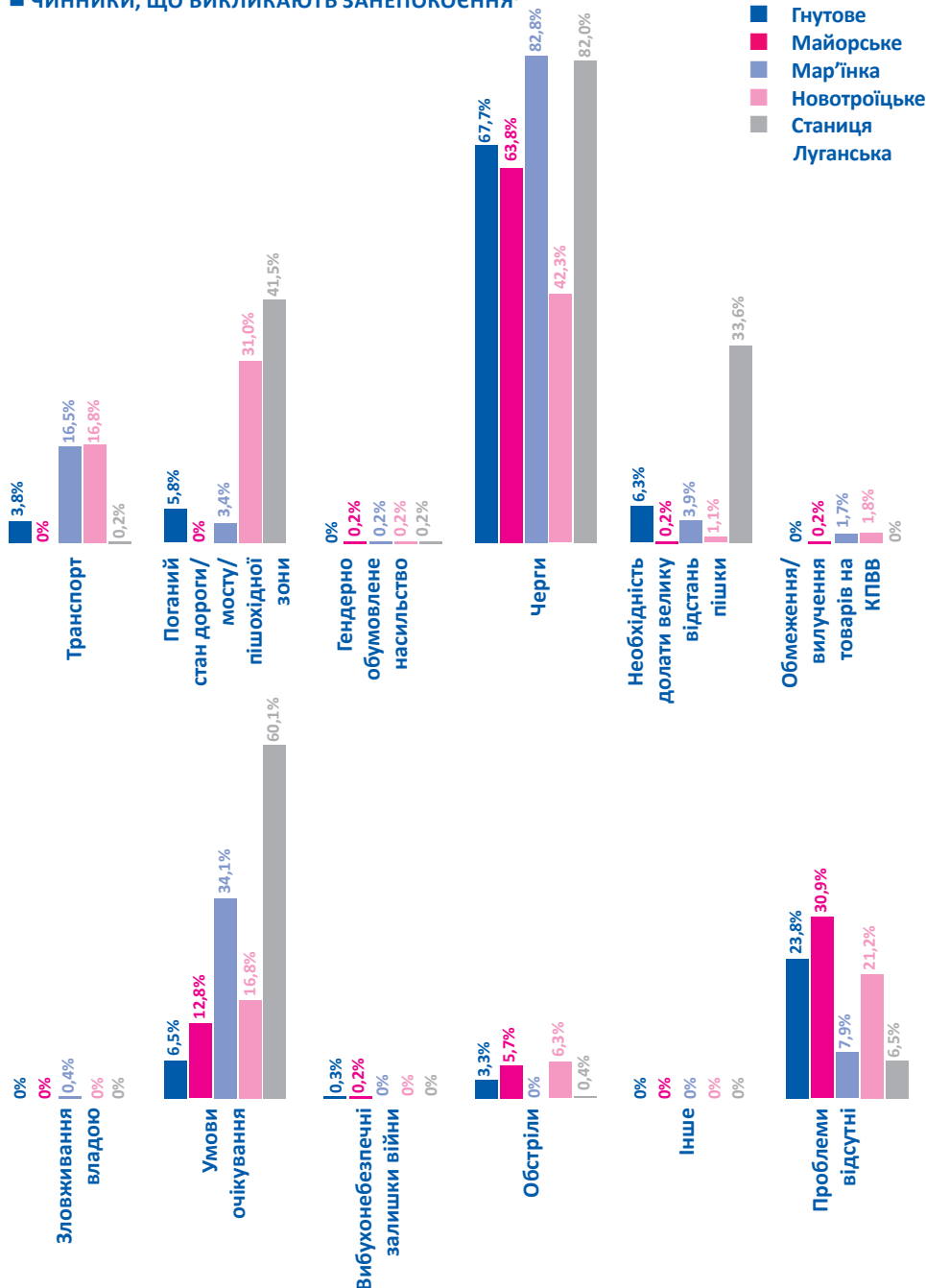
Довгі черги залишаються одним з найбільших чинників занепокоєності на КПВВ, особливо з огляду на літню спеку. Кількість скарг щодо тривалого очікування в чергах на КПВВ «Гнучове» різко зросло з 15.5% у червні до 67.7% в липні. На КПВВ «Новотроїцьке» кількість респондентів, які скаржилися на довгі черги, також зросла – на 17.8%. Згідно з інформацією, зібраною протягом моніторингових візитів, довгі черги переважно були спричинені накладками в розкладі автобусів. Збільшення кількості осіб, які їздили на відпочинок, також негативно вплинули на ситуацію.

Після суттєвого зростання в травні, рівень занепокоєності щодо посилення обстрілів продовжує знижуватися на КПВВ «Майорське» (з 29.4% в травні до 5.7% у липні).

■ ДИНАМІКА ЗАГАЛЬНОГО РІВНЯ ЗАНЕПОКОЄНОСТІ

■ ЧИННИКИ, ЩО ВИКЛИКАЮТЬ ЗАНЕПОКОЄННЯ⁴

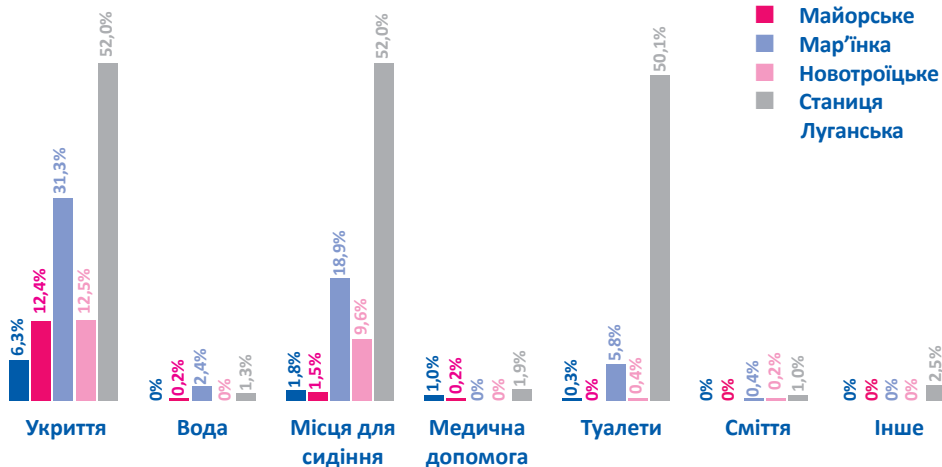

⁴ Респонденти могли обрати декілька причин.

Умови очікування залишаються причиною значної занепокоєності, особливо на КПВВ «Станиця Луганська». Оскільки перетин лінії зіткнення на КПВВ «Станиця Луганська» вимагає близько години пішої ходи, рівень занепокоєності щодо умов очікування, поганого стану пішохідної зони та тривала відстань, яку необхідно здолати, продовжує зростати з травня. Оскільки бокові перекриття до навісів, які були тимчасово встановлені для захисту від холодної погоди, так і не були демонтовані станом на кінець липня, люди продовжують страждати від задухи під навісами.

Нестача навісів та задуха в літній період можуть бути небезпечними для життя та здоров'я, особливо для людей похилого віку. Під час моніторингових візитів на КПВВ продовжує надходити інформація про численні випадки втрати свідомості в чергах. Хоча на території КПВВ також розташовані палатки ДСНС, ними неможливо скористуватися під час процедури перетину, адже подорожуючі бояться втратити своє місце у черзі, якщо вийдуть за її межі. Монітори зазначають недостатній догляд за туалетами, з огляду на

■ ПРОБЛЕМИ З УМОВАМИ ОЧІКУВАННЯ

інтенсивність потоку людей через територію КПВВ. Втім, рівень занепокоєності не зазнав суттєвих змін у порівнянні з червнем навіть попри тимчасові незручності, пов'язані з проведенням ремонтних робіт на КПВВ «Станиця Луганська» та «Мар'їнка». Під час ремонтних робіт були встановлені нові навіси на КПВВ «Мар'їнка» для цивільних осіб, які очікують на автобуси до НКУУТ після проходження всіх блокпостів КУУТ. Також на КПВВ «Станиця Луганська» станом на кінець липня встановили водовідвідну систему.

Особи, які перетинали лінію зіткнення на КПВВ «Майорське» скаржилися про відсутність спеціально відведеного місця для написання заяви на перетин у пільговій черзі. На початку липня останнього фельдшера ДСНС з КПВВ Донецької області було відізнано з КПВВ «Гнутове». Premiere Urgence Internationale (PUI) продовжують надавати медичну допомогу. В Луганській області фельдшер ДСНС продовжує надавати медичну допомогу на КПВВ «Станиця Луганська».

КПВВ «Станиця Луганська»

5 НЕМОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕТИНУ

Лише 3.4% всіх респондентів пригадали випадки, коли вони не змогли перетнути лінію зіткнення через КПВВ за останні 6 місяців. Відсутність дозволу на перетин була найбільш поширеною причиною таких випадків.

Відсутність представників Координаційної Групи на КПВВ «Гнутове», «Новотроїцьке» та «Станиця Луганська» унеможлиблює отримання дозволу безпосередньо на КПВВ. На КПВВ «Станиця Луганська» представники ДПСУ почали надавати допомогу в отриманні дозволу в екстрених випадках за прискореною процедурою, як триває близько трьох годин. Втім, у інших випадках все ще необхідно їхати в м. Старобільськ та чекати десять днів, аби отримати дозвіл. Монітори на КПВВ «Майорське» отримали інформацію про внутрішнє розпорядження для співробітників КПВВ щодо застосування прискореної процедури видачі дозволу на перетин особам, старшим за 80 років. На інших КПВВ змін у процедурі не спостерігалося.

■ ПРИЧИНИ НЕМОЖЛИВОСТІ ПЕРЕТИНУ⁶

Дозвіл на перетин відсутній у базі даних

3,1%

Довгі черги

0,2%

Нестача документів

0,2%

КПВВ «Мар'їнка»

⁶ Респонденти могли обрати декілька причин.

За додатковою інформацією, будь ласка, звертайтеся:
pr@r2p.org.ua